

EVIDENS

= tunnelsyn og intellektuel smalkost

Anmeldelse af Benny Lihme

Et spøgelse er for tiden på spil, evidensspøgelset. I fjerne kontorer (havde det så bare været elfenbenstårne, hvor mange gode kritiske tanker trods alt er tænkt!) sidder resultatstatens funktionærer bag computerskærme og afluser den beskidte virkelighed, så den passer ind i administrationens styringskabeloner. Der klippes en hæl og sys en tå, så ellers ikke målelige fænomener bliver gjort målelige.

Også fængslerne er evidensramte, selv om disse institutioners succes ifølge Michel Foucault består i deres fiasko, dvs i at være en del af klassesamfundets reproduktion. Andre, som Nils Christie, har påpeget, at fængslernes opgave er at skabe en pine for de indsatte (for en mere begejstret version af pine-tesen end Christies, konsulter Peter Skaarup for hvem gode resultater er maximal påført pine).

Kriminalpolitik er politik der i en kompleks form har at gøre med mange ting på forskellige niveauer. Midt i denne kompleksitet er der kommet en bog, som uden videre omtanke beskæftiger sig med strafferetlige tiltag i betydningen "specialpræventive" tiltag. Som på hospitalernes kræft- og hofteafdelinger spørges der snævert indenfor det medicinske paradigme: hvad virker og hvad virker ikke?

I forordet redegør Justitsministeriets forskningschef Britta Kyvsgaard for bogens undertitel "Kundskabsbaseret kriminalpolitik og praksis". Tilsyneladende har professor Vagn Greve brokket sig over termen "evidensbaseret" – en uheldig anglisering af sproget. Derfor det gode, gamle udtryk "kundskab", skriver Kyvsgaard.

Størstedelen af artiklerne i bogen er udtryk for en nærmest total engelsk og ikke mindst amerikansk dominans. Greves professorkollega Ulla Bondeson skriver i "Kriminologiske effektstudier – med fokus på metoder", om metodekravene i evalueringsforskningen. Og gentager dogmet om det randomiserede eksperiment som "the golden standard" (hvem sagde anglisering?). Hvad der er forbløffende at læse hos Bondeson, er hendes rent ud sagt idiotiske tro på, at denne forskningstilgang kan sikre bedre kriminalpolitiske beslutninger. Ifølge Bondeson kan Campbell & Stanley's 40 år gamle metodeanvisninger ikke kun sikre kvalitetsviden, men endog viden om det ene og andets "faktiske" virkning, ja, sågar "sand" virkning af en intervention.

Også Britta Kyvsgaard forekommer godtroende. I hendes "Virksomme og uvirksomme programmer og behandlingstiltag" refereres en del undersøgelser over målingsvenlige adfærdsprogrammer. Sådanne programmer, især overfor unge, har ifølge Kyvsgaard det man i målersamfundet sætter pris på: en meget strikt struktur, nøje

Britta Kyvsgaard (red.):

Hvad virker – hvad virker ikke?
Kundskabsbaseret kriminalpolitik og praksis.

Jurist- og Økonomforbundets
Forlag.

208 sider. Kr. 260,- inkl.moms.

fastlagte sessioner, en klar timeplan, hver lektion er planlagt ned til mindste detalje osv.

Spørgsmålet er så, om dette skønmaleri svarer til virkeligheden? Alle ved jo, at det der kommer ind på tallerkenen ikke altid svarer til det, der står på spisekortet.

Og sådan er det da også med de kognitive programmer. Bl.a. evaluering af Ny Start-programmets gennemførelse i Århus har vist, at for overhovedet at komme igang med de unge i projektet, måtte instruktørerne lægge manual og programforskrifter til side. Og træde stien sammen med de unge, mens der blev gået (lederen af det stort set vellykkede Ny Start Århus har udtalt, at "80% skyldtes relationen, 20% manualen"). Dette stemmer overens med den omfattende reviewbaserede viden om effekt af psykoterapi, der efterhånden foreligger, men som Kyvsgaard er ignorant overfor. Det er ikke programmet/metoden/modellen, men kontakten og alliancen mellem terapeut og klient, der virker.

Når Kyvsgaard, i de tilfælde hvor de kognitive programmer ikke opnår den ønskede effekt, abonnerer på programmernes egen ønskeforklaring, at den ønskede virkning ikke er opnået pga at programmerne ikke er implementeret på rette vis, så er forholdet måske det modsatte. At en del af de programmer der scorer godt, gør det pga at instruktørerne/pædagogerne/socialarbejderne ud fra egen dømmekraft i situationen afviger fra programmerne og ser de unge i øjnene snarere end at stirre sig blinde på manualen.

Bondeson skriver om evalueringsforskningens "interne validitet", at forholdet mellem to (bemærk tallet...) variabler i en studie er kausalt (bemærk dette tyngende begreb...), dvs at andre potentielle forklaringsvariabler er blevet kontrolleret. Hun gengiver også, hvad "ekstern validitet" refererer til, dvs i hvilken udstrækning en sådan sammenhæng kan generaliseres med henblik på forskellige populationer, steder og tider.

Begreberne tages desværre ikke i anvendelse på den danske virkelighed. Men hvis vi f.ex. holder lidt fast i bogens angliseringsskema, så er det opsigtsvækkende, at man på det kriminalistmøde, som danner baggrund for bogen, end ikke har berørt dette forhold. Sagt på den anden måde, hvad skal vi her i Danmark med amerikanske undersøgelser, hvis eneste legitimitet består i, at de har en kontrolgruppe? Hvad med den politiske del, "kundskabsbaseret kriminalPOLITIK", hvordan ser det ud med kriminalpolitikken i USA? Er det ikke rimelig evidenter, at amerikanske politike-

re skider højt og flot på alle de undersøgelser, danske forskere nu sidder og fifler andagtsfuldt med?

Hvilken betydning har det for os at få at vide, i Charlotte Vincent's artikel "Virkingen af en tidlig indsats", at nogle "programs" om hjemmebesøg hos ressourcefattige familier, enlige mødre i sorte ghettoområder, har vist sig at have en vis forebyggende effekt. Når ny amerikansk makroforskning viser, at sorte i ghettoerne klarer sig dårligere end nogensinde. Ikke kun hvad gælder kvoten af unge mænd, der ender i fængsel. Også på selvmords-, sundheds- og uddannelsesvariable viser ny forskning, at nedturen for african-americans i ghettoerne fortsætter.

Som bekendt er der i USA en enorm fattigdom, og hele 40 mio. amerikanere står uden sygesikring. At de tilsyneladende er gode til at lave undersøgelser med kontrolgruppe, er ikke ligefrem nogen reklame for det amerikanske velfærdssystem. Kontrolgruppetilgængeligheden i USA bygger jo på det faktum, at så mange amerikanske familier med børn går for lud og koldt vand. Havde kontrolgrupperekruteringen kunnet foregå ligeså let her i Danmark, ville det være ensbetydende med eklatante brud på den sociale lovgivning. Det, der for amerikanerne er gode kontrolgruppepopulationer, er i Danmark udtryk for omsorgssvigt...

Bogens forskellige artikler bringes sideordnet, uden at stå i dialogisk forhold til hinanden. Spørgsmålet om anglisering, der jo ikke er blevet seriøst behandlet bare fordi man vælger et mindre angliseret honnørsbegreb, henstår således nøgent. Bevares, Lars Holmberg skriver i en bisætning i hans i øvrigt bundsolide artikel om politiarbejde, at for en dels vedkommende er den amerikanske forskning af "begrænset overføringsværdi". Flemming Balvig, i en anden af bogens anbefalelsesværdige artikler, skriver direkte, at erfaringer fra lande, der ligner os meget, "er meget mere interessante end erfaringer fra lande, der er meget forskellige såsom Japan, Rusland, Singapore eller USA."

Javist, men andre af bogens forfattere synes altså ikke at dele denne opfattelse. De vælter amerikanske undersøgelser på bordet, bare de lever op til visse metodologiske standarder. I dette klausrofobiske mikrokosmos, er der ikke plads til Nils Christie's bøger om den amerikanske fængselsindustri. Nye tider, må man sige, at én af nordens i udlandet få anerkendte kriminologiske forskere har fået baghjul af videnskabeligt set middelmådige evidensere og justitsministerielle brødforskere.